

Beszélgetés Gadus Erika jelmeztervezővel

Az ördög nem alszik című zenés bohózat bemutatójának apropóján

Vaszary Gábor (1897–1985) finom iróniával és megannyi humorral megírt darabja 1940-ben került napvilágra, és egy évvel később már játszották is a mozik a belőle készült filmet. Bánky Viktor alkotásában a kor legnépszerűbb színészei: Csontos Gyula, Tolnay Klári és Hajmássy Miklós alakították a főszerepet.

A mű színpadi változatához a szép emléké Fényes Szabolcs (1912–1986) szerzett zenét, és a közelmúltban elhunyt zeneszerző, dalszövegíró Szenes Iván (1924–2010) költötte a verseket.

A darab első bemutatója óta sem vesztett egykori fényéből, sikerrel adják a könnyed, sziporkázó ötletekkel megtűzdelt zenés bohózatot. A cselekmény elindítója gróf Boroghy Gedeon, aki saját halálhírét kelti, hogy az örökség révén összehozza két rokonát, megakadályozva ezzel tekintélyes birtoka szétforgácsolását. Mivel az ördög soha nem alszik, ettől a perctől kezdve Éva és Péter életének része az éberség, az óvatosság... és persze a lassan, de biztosan kibontakozó szerelem.

A történetnek persze boldog vége kerekedik, de addig rengeteg humor, áradó, kellemes muzsika és számos meglepetés vár a szereplőkre, nézőkre egyaránt. A darabot Görög László állítja a Jókai Színház színpadára, aki Gadus Erikát kérte fel a jelmeztervezésre.

A színházi plakátok, meghívók szövegében a darab szerzőjének és rendezőjének jut a főszerep. A részletesebb ismertetőkből helyet kapnak a színészek és más közreműködők (zenészek, táncosok) is. A legutolsó sorokban olvasható a díszlet- és jelmeztervező neve, holott egy előadás sikeréhez a leghatékonyabban járulhat hozzá a képzeletet beindító díszlet, a jellemábrázolást kiválóan segítő jelmez. Hiszen a színház a legtöbbünk számára ott kezdődik, amikor a függöny felgördültével elének tárul egy képi világ, egy kor a maga stílusával, hangulatával és jellemző kellekkel, tárgyaival együtt, s megkönnyíti számunkra a beleérzést. Hasonlóképpen a ruha, frizura, cipő, kiegészítők és ezek viselési módja többet elmond a jellemről, mint egy halványabb színészi alakítás.

Ennek ellenére a színkritika (ha van) sem méltányolja eléggé a darab képi világának megteremtőjét. „Stílusos, funkcionális, helyénvaló, ötletes, hangulatos, keretbe helyezi a színművet” — szoktuk olvasni, hallani egy-egy méltató mondatban a díszlet és a jelmez értékelését. Többre nemigen futja.

• **Jól van ez így?** — kérdezem Gadus Erikától, a Jókai Színház számos darabjának díszlet- és jelmeztervezőjétől.

— Bizonyára jólesne több szak-

mai értékelés és visszajelzés, de ennek nemigen van fóruma. A közelmúltban a Szlovák Nemzeti Színházban dolgoztam Pozsonyban, ott került szóba, hogy mindössze egyetlen színházi lap jelenik meg az országban. Hogyan is tudná követni az összes előadást, és annak valamennyi mozzanatát? Visszatérve az eredeti kérdéshez, a díszlet és a jelmez akkor jó, ha háttérben marad, nem túlságosan hangsúlyos. Hiba lenne, ha egy-egy szereplőnek nem a játékára irányulna a néző figyelmé, hanem a kosztümjére. Mindemellett a díszletnek és a jelmeznek is a rendező elgondolása-
it, a darabról alkotott véleményét kell támogatnia, illetve azt az eszmeiséget, amiért ő ezt a darabot kiválasztotta. Ezt nem hiúsíthatná meg sem pénzügyi akadályok, sem pedig a tervező egyéni elképzelései. Az anyagiak viszont gyakran visszafogják mindkettőjüket, a rendezőt és a tervezőt is. Ritkán történik meg az, hogy a dolog szellemisége fölülte áll az

anyagiaknak. Kellemes meglepetés volt Lengyelországban dolgozni, ahol nem az volt az elsődleges kérdés, hogy mennyibe fog kerülni, hanem az, hogy miért vélem az én elképzeléseimet helyesnek. Hazai és magyarországi viszonyok közt viszont képzeletünk gyakran határok közé van szorítva.

• **Hogy kezdődik a munkája egy darabban?** — Engem a rendező kér fel a munkára. Amint megkapom a szövegkönyvet, elolvasom, és beszélgetésbe kezdünk a rendezővel. Ő elmondja, mit gondol a darabról, miért fontos neki, vázolja elképzeléseit, és én is elmondom a saját véleményemet. Általában többszöri találkozás, véleménycsere után nekiállok rajzolni. A próbafolyamatok megkezdése előtt egy hónappal el kell készülniük a terveknek. Közben a színészeket is bevonom a munkába, a megvalósítás előtt az ő igényeiket, kéréseiket, ötleteiket is figyelembe kell vennem.

• **Mikor öltik magukra a színészek először a jelmezüket?** — Egy-két héttel a bemutató előtt. Persze, ha egy kelléknek vagy ruhadarabnak a játék folyamán fontos szerepe van, akkor az már hamarabb színre kerül. A színészek viszont már sokkal hamarabb tudják, milyen lesz a jelmezük, hiszen a papíron készült vázlatokat is megtekinthetik, később pedig a varrodában több ruhapróbán is részt vesznek. A jelmezes próba viszont sokban segítheti a színészt a hiteles alakításban.

• **Ha színházi előadást néz, tudja-e elfogulatlanul, a néző szemével követni?** — Már régóta nem. Nem tudok nem szakmai szemmel figyelni, de ez valószínűleg más szakmák esetében is így van.

• **Él-e még emlékezetében olyan előadás, melynek díszletei, jelmezei máig kitörölhetetlen nyomot hagytak?** — Igen, ezek az első találkozásaim a színházzal. Gyermekkoromban a kassai operaelőadások voltak meghatározóak.

• **Milyen látványvilág várja „Az ördög nem alszik” előadásának nézőit?** — Klasszikus díszletben a két világháború közötti időszak stílusának ruhái.

Gadus Erika Kassáról származik, az Iparművészeti Középiskola fényképészeti szakán érettségizett. 1997-ben a pozsonyi Zene- és Filmművészeti Főiskola kosztüm- és díszlettervező szakán szerzett diplomát. Kassán a Thália Színházban kezdte pályafutását, majd 2002-től szabadúszóként dolgozik. A tehetséges, ifjú színházi szakember működésének további stílusjegyei: Kecskemét, Kisvárd, Miskolc, Sopron, Szabadka, Temesvár, London, Prága, Budapest számos színháza, és persze Komárom. A Szomorú vasárnap, Egy lócsiszár virágvasárnapja, Mandragóra, Vízkerecs, vagy amit akartok, Anconai szerelemesek, Lumpok, Őszi álom, Antigoné, Prah és számos más előadás látványát, illetve jelmezeit köszönhetjük neki. „Az ördög nem alszik” tapsa neki is szóljon!

Gálfi Mária

Dunatáj XXI. évfolyam 7. szám
2017. február 27. 6. oldal